

SXEDIO.GC9

15.2.1954: Ο ΣΤΡΑΤΑΡΧΗΣ ΠΑΠΑΓΟΣ ΕΝΗΜΕΡΩΝΕΙ ΤΟΝ ΜΑΚΑΡΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΝΑ ΠΡΟΣΦΥΓΕΙ ΣΤΑ ΗΝΩΜΕΝΑ ΕΘΝΗ ΓΙΑ ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΚΑΘΩΣ Η ΒΡΕΤΤΑΝΙΑ ΕΠΑΝΑΛΑΜΒΑΝΕΙ ΔΙΑ ΤΟΥ ΗΝΤΕΝ ΟΤΙ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΜΕΤΑΒΑΛΕΙ ΤΗ ΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ

Ενώ ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος ετοιμαζόταν να αναχωρήσει για την Αθήνα όπου θα ζητούσε από τον πρωθυπουργό της Ελλάδας Στρατάρχη Παπάγο επιτάχυνση των διαδικασιών για για το Κυπριακό, ο Παπάγος δεν έμεινε αδρανής. Αντίθετα κινήθηκε στο παρασκήνιο και προσπάθησε να πείσει τον υπουργό Εξωτερικών της Βρετανίας για άλλη μια φορά να δεχθεί συνομιλίες με την Ελλάδα για το Κυπριακό. έκαμνε δηλαδή ότι είχε προαναγγείλει στις αρχές Νοεμβρίου του **1953** ο υπουργός Εξωτερικών Στέφανος Στεφανόπουλος.

Ωστόσο ο Αντονι Ηντεν συνέχιζε να αρνείται κι έτσι ο Παπάγος κατέληξε στην οριστική απόφαση το Γεννάρη του **1954** ότι δεν υπήρχε άλλη διέξοδος πλέον για την Ελλάδα παρά να προσφύγει στον ΟΗΕ ασκώντας πραγματική πίεση στη Βρετανία να ασχοληθεί υποχρεωτικά με το Κυπριακό.

Για τις ενέργειες του και την απόφαση του ο Παπάγος μίλησε στις **7.2.1955** στη Βουλή των Ελλήνων όπου τόνισε:

" Μετά τινα χρόνο (μετά τη συνάντηση του με τον Αντονι Ηντεν το Σεπτέμβρη του **1953** στην Αθήνα όπου πήγε για ανάρρωση ο βρετανός υπουργός Εξωτερικών) και αφού ο Ηντεν ανέλαβε τα καθήκοντά του, εκάλεσα τον βρετανόν πρσβευτήν και του εδήλωσα ότι θα μετέβαινον εις Λονδίνον, εάν μεταξύ των υπό συζήτησιν θεμάτων θα ήτο και το κυπριακόν. Εάν απεκλείετο συζήτησις του κυπριακού εθεώρουν εαυτόν υποχρεωμένον να μη δχθώ την πρόσκλησιν (χειροκροτήματα).

Ο πρσβευτής διεβίβασε τα ανωτέρω εις το Βρετανικόν υπουργείον των Εξωτερικών. Μετά τινα

χρόνον έλαβον έγγραφον απάντησιν του κ. Ηντιεν, αναφέρουσιν τα εξής: "Ηλπίζω να συναντήσω τον Στρατάρχη Παπάγον και θα ελπούμην πολύ, εάν το Κυπριακόν ζήτημα θα τον ημποδίζε. Δεν δύναμαι να μεταβάλω τη στάσιν μου επί του Κυπριακού".

Κατόπιν τούτου, ελήφθη η απόφασις να προσφύγωμεν εις τα Ηνωμένα Έθνη.

Την **2.1.1954** ότε επρόκειτο η Βουλή των Λόρδων να συζητήση το Κυπριακόν, ενετάλη ο εν Λονδίνω Έλλην Πρεσβευτής κ. Μόστρας, όπως ίδη τον κ. Ηντιεν και διαμηνύση την απόφασιν ταύτην, δηλώση δε ότι η ελληνική Κυβέρνησις είναι πρόθυμος να συζητήση με την Βρετανικήν Κυβέρνησιν. Η απάντησις του κ. Ηντιεν υπήρξεν απολύτως αρνητική. Ο κ. Μόστρας διεπίστωσεν εκ της επαφής του ακαμψίαν".

Την αρνητική θέση της Αγγλίας επανέλαβε στη Βουλή και στις **2** Φεβρουαρίου ο Αγγλος υφυπουργός Αποικιών Χένρι Χόπκινσον, ο οποίος απαντώντας σε ερώτηση του εργατικού βουλευτού Χάρολντ Ντέηβις είπε:

" Η Βρετανική Κυβέρνησις κατά το **1948** προσέφερε νέον σύνταγμα υπό ωρισμένους όρους. Η προσφορά αυτή παραμένει ανοικτή. Το ούτω καλούμενον δημοψήφισμα του **1950** δεν έχει σχέσιν με το ζήτημα".

Ο Μακάριος αναχώρησε για την Αθήνα στις **11** Φεβρουαρίου αισιόδοξος ότι με αυτό το ταξίδι θα έφερνε την οριστική απόφασιν του Έλληνα πρωθυπουργού ότι θα προσέφευγε στον ΟΗΕ όπως ήταν η αξίωση και των δύο παρατάξεων στο νησί, Δεξιάς και Αριστεράς. Στο ταξίδι του τον συνόδευσε ο Έθναρχικός Σύμβουλος Ζήνων Ρωσσίδης.

Στο αεροδρόμιο της Λευκωσίας τον παρέπεμψαν χιλιάδες λαού, ενώ ο Μακάριος εμφανίστηκε στο χώρο του αεροδρομίου μαθητές της Ιερατικής Σχολής έψαλλαν την φήμην του Αρχιεπισκόπου και λίγο πριν απογειωθεί το αεροπλάνο όλοι στάθηκαν προσοχή και έψαλλαν τον Έθνικό Ύμνο.

Νέες υποδοχές στο αεροδρόμιο των Αθηνών επιφυλάχθηκαν στο Μακάριο. Μεταξύ εκείνων που τον

υποδέχθηκαν και ένας ανώτερος υπάλληλος του υπουργείου Εξωτερικών δείγμα πλέον ότι η Ελληνική Κυβέρνηση χειριζόταν τον Μακάριο ως ηγέτη χώρας παρά ηγέτη ενός υπόδουλου νησιού.

Τον Μακάριο προσφώνησε ο Ν. Κλ. Λανίτης, αλλά αντίθετα με άλλες φορές, ο Μακάριος ήταν ολιγομίλητος. Στην απάντηση του στο Λανίτη περιορίστηκε να ευχηθεί όπως η Ελληνική Κυβέρνηση εγγράψει το Κυπριακό στον ΟΗΕ και πρόσθεσε:

"Μια τοιαύτη συζήτησις εις τον ΟΗΕ θα αποδώση το δίκαιον εις την Κύπρον, η οποία ένα και μόνον πόθον, έχει, να ενωθή μετά της μητρός Ελλάδος".

Στους αθηναίους δημοσιογράφους που τον περίμεναν είπε ότι πήγε στην Αθήνα για να διαπιστώσει σε ποιο σημείο είχε προωθήσει η Κυβέρνηση Παπάγου τις εξαγγελθείσες ενέργειες της για το Κυπριακό ζήτημα και για να επιταχύνει το ρυθμό της οριστικής επίλυσης του ζητήματος:

"Είμαι βαθύτερα συγκινημένος διότι ευρίσκομαι πάλιν επί ελευθέρου ελληνικού εδάφους και δύναμαι από της Ακροπόλεως ταύτης της Ελευθερίας να διακηρύξω την προσήλωσιν του Κυπριακού Λαού προς το ιδεώδες της ενώσεως.

Είμαι λίαν ευτυχής διότι μου παρέχεται η ευκαιρία

από των στηλών του ελληνικού τύπου, όστις ανέκαθεν διεκρίθη διά τους ευθαρσείς αγώνας του υπέρ της ελευθερίας και των δικαίων του ελληνισμού, να επικοινωνήσω μετά των ελευθέρων αδελφών και να μεταδώσω εις αυτούς ομού μετά του προσωπικού χαιρετισμού μου τον ζωηρόν παλμόν του ελληνικού κυπριακού λαού όστις κινείται, ζη και αναπνέει με μίαν μόνον επιθυμίαν και εν όνειρον: Να αποκτήση την ελευθερίαν του διά της ενσωματώσεως του εις το ελληνικόν κράτος.

Χαίρω ιδιαιτέρως διότι βλέπω επαναλαμβανομένας τας υπερόχους εκδηλώσεις αλληλεγγύης και συμπαραστάσεως του ελληνικού λαού εις τον αγώνα μας, ένα αγώνα, ο οποίος από καιρού έπαυσε να είναι κυπριακός και απέβη πανελλήνιος.

Αντιλαμβάνομαι ότι πας Έλληνα αντιμετωπίζει σήμερα την δουλείαν της Κύπρου ως προσβολήν στρεφόμενην εναντίον της αξιοπρεπείας ολοκλήρου του Έθνους. Και τούτο είναι πολύ φυσικόν, διότι δεν δύναται να πάσχη εν μέλος του σώματος χωρίς να συμπάσχη και να υφίσταται γενικωτέρας ανωμαλίας το σύνολον του οργανισμού.

Εις μίαν εποχήν κατά την οποίαν το ιδεώδες της ελευθερίας και της αυτοδιαθέσεως έχει αποβή το κέντρον των πλέον ευγενών και υψηλών αγώνων που διεξήγαγε ποτέ η ανθρωπότης, θα ήτο επαίσχυντον και ανάξιον της παραδόσεως της φυλής μας να παύσωμεν έστω και προς στιγμήν αγωνιζόμενοι διά την απόδοσιν εις ημάς του αγαθού εκείνου, του οποίου κρίνονται αντιθέτως άξιοι άλλοι λαοί αριθμούντες μόλις ολίγων ετών εθνικήν παράδοσιν και ευρισκόμενοι εις πολύ κατωτέραν βαθμίδα πολιτισμού της ιδικής μας.

Ο κυριακός λαός υφίσταται σήμερα την μεγίστην ηθικήν και υλικήν πίεσιν, την οποίαν υπέστη ποτέ εις την μακραίωνα ιστορίαν του. Ο Άγγλος κατακτητής, μεταχειριζόμενος τα μέσα τα οποία του παρέχει η υλική ισχύς του, υπονομεύει με κάθε τρόπον την εθνικήν συνείδησιν του κυπριακού λαού. Καταπιέζων την εθνικήν παιδείαν του, περιστέλλων την προσωπικήν ελευθερίαν του, υποσκάπτων την οικονομικήν ζωήν του, προσπαθεί να κάμψη την εθνικήν του αντίστασιν και να αλλοιώση τον εθνικόν χαρακτήρα του.

Ηλθομεν εις την ελληνικήν πρωτεύουσαν διά να διαπιστώσωμεν αφ' ενός εις ποίον σημείον έχει προωθήσει τας εξαγγελθείσας περί Κύπρου ενεργείας της η ελληνική Κυβέρνησις και να επιταχύνωμεν αφ' ετέρου με την βοήθειαν και την συμπαράστασιν του ελληνικού λαού, τον ρυθμόν της οριστικής επιλύσεως του ζητήματος μας.

Εν ονόματι των αρχών της διεθνούς δικαιοσύνης και ηθικής υπέρ των οποίων το Έθνος μας ηγωνίσθη και εθυσιάσθη εις αλλεπαλλήλους αιματηρούς πολέμους εν ονόματι των αρχών της ελευθερίας και της αυτοδιαθέσεως καλούμεν τους απανταχού Έλληνας να

μη παραλείψωσι καμμίαν ενέργειαν, ήτις θα έφερε την Κύπρον ταχύτερον εις τας μητρικάς αγκάλας.

Με αυτήν την ευχή διαβιβάζω και πάλιν προς τον Ελληνικόν λαόν ελεύθερον, αδελφικόν χαιρετισμόν και μεταφέρω από τον ελληνικόν Νότον το αδούλωτον πνεύμα της ελευθερίας που διαπνέει απ' άκρου εις άκρον την μαρτυρικήν μας μεγαλόνησον".

Ο Μακάριος συναντήθηκε την επομένη της άφιξης του με τον υπουργό Εξωτερικών Στέφανο Στεφανόπουλο που είχε ενημερωθεί στο μεταξύ από τον Αλέξη Κύρου που είχε γυρίσει από τα Ηνωμένα Εθνη.

Στους δημοσιογράφους δεν απέκρυψε την ικανοποίηση του για την ενημέρωση που του έκαμε ο Στεφανόπουλος και την εξέφρασε δημόσια.

Ο Στεφανόπουλος είπε ευχαρίστως είχε ενημερώσει το Μακάριο:

" Ευχαρίστως είδον τον Εθνάρχην Κύπρου κ. Μακάριον και προέβημεν εις αμοιβαίον κατατοπισμόν επί του κυπριακού ζητήματος, θα έχομεν δε την ευκαιρίαν να συναντηθώμεν εκ νέου".

Στις 15 Φεβρουαρίου ο Μακάριος είχε την πρώτη του συνάντηση με τον Παπάγο και έφυγε από αυτήν απόλυτα ικανοποιημένος.

Σαν ρωτήθηκε από τους δημοσιογράφους για τη συνάντηση εξέφρασε την πεποίθηση ότι η ελληνική Κυβέρνηση θα χειρισθεί το Κυπριακό ζήτημα με σταθερόν και αποφασιστικό τρόπο.

Ο Μακάριος μίλησε για τη συνάντηση του με τον Παπάγο σε απεσταλμένο της τουρκικής εφημερίδας "Τενί Σαμπάχ" που συναντήθηκε μαζί του στην Αθήνα.

Είπε ο Μακάριος σύμφωνα με τη εφημερίδα:

"Εάν δεν επέλθη συμφωνία μεταξύ Ελλάδα και Αγγλίας διά το ζήτημα της Κύπρου, ο στρατάρχης Παπάγος θα φέρη το Κυπριακό εις τον ΟΗΕ, είμαι βέβαιος ότι η Ελλάς θα διεκδικήση πάση θυσία το δικαίωμα της επί της ελληνικής Κύπρου, όπως επίσης είμαι πεπεισμένος ότι η τουρκική Κυβέρνησις δεν θα ακολουθήση πολιτική διεκδικήσεων επί της Κύπρου".

Ο Μακάριος συνέχισε τις επαφές του στην Αθήνα για αρκετές ακόμα ημέρες και είδε το Σπύρο

Μαρκεζίνη, υπουργό συντονισμού της Κυβέρνησης Παπάγου, όσο και τους άλλους πολιτικούς ηγέτες, όπως ήταν οι Γεώργιος Παπανδρέου και Σοφοκλής Βενιζέλος, συναρχηγοί του Κόμματος των φιλελευθέρων που βρίσκονταν στην αντιπολίτευση.

Στις συναντήσεις του ο Μακάριος επέμενε ότι θα έπρεπε να υπάρξει προσφυγή της Κύπρου στον ΟΗΕ. Η επιμονή του έπεφτε πια σε γόνιμο έδαφος,

Σύμφωνα με ανακοίνωση που εκδόθηκε μετά τις ξεχωριστές συναντήσεις του με τους Βενιζέλο και Παπανδρέου "οι κ.κ. Βενιζέλος και Παπανδρέου διαβεβαίωσαν τον Εθνάρχη της Κύπρου ότι θα είναι πάντοτε παρά το πλερόν της Κυβερνήσεως, όταν αυτή θα φέρη το κυπριακόν ζήτημα, ενώπιον της προσεχούς Γενικής Συνελεύσεως των Ηνωμένων Εθνων".